



Iz Dela, ki se med zvijanjem pod prsti zdi precej svilnato, so ugotovljali uporabniki, so zvijali gradnike za različno visoka drevesa.



Lepo je bilo ustvarjati, še lepše razbiti. FOTOGRAFIJE IGOR ŠUBIC

# Z domišljijo v gozdiček iz Dela in k vodnjaku iz One

Delavnica na bienalu v Benetkah Najstniki iz Slovenije, Avstrije in Nemčije ustvarjali v Arzenalu – Časopis se je pokazal za večstranski gradnik

»A naš načrt ostane?« je Liliana Benič Drobac, mentorica skupine slovenskih dijakov, po prihodu v prvo nadstropje ene od razstavnih hal beneškega arhitekturnega bienala v Arzenalu vprašala člane svoje ekipe. »Kupe časopisa bomo postavili ob robu, škarje in lepila pa bodo tam,« je določila smernice za čimprejšnji začetek.

## SAŠA BOJC

Na delavnico v okviru 14. arhitekturnega bienala v Benetkah so Center arhitekture Slovenije (CAS) že drugi povabili avstrijski kolegi iz Binka, avstrijske iniciative za arhitekturo, okolje in izobrazbo. Povabila CAS se je tokrat odzvala Waldorfska šola Ljubljana in pod mentorstvom učiteljev predmetov umetniškega oblikovanja Liliane Benič Drobac ter Boruta Korošca povezala sedem dijakov od 2. do 4. letnika.

CAS je na prejšnjem bienalu pripravil delavnico za udeležence mednarodnega simpozija, s katero jih je opomnil, kako prostor »vidijo« oziroma občutijo slepi, letošnja delavnica *Get Involved II paper+* (Postani vključen II, papir+) pa je od mnogo mlajših udeležencev zahtevala razmislek o gradnji iz papirja. Navodila pred prihodom v mesto v laguni so se glasila: »Zberi veliko časopisov iz svoje države in jih prinesi na delavnico na bienale v Benetke; razmisli o različnih metodah in ustvari iz časopisa modularni element; preizkusi in poišči ustrezen način spajanja; oblikuj in ustvari prostor; razmisli in razpravljaj.«

## Nesrečni voziček

Ko so slovenski gimnazijci prispeli na zbirališče, so njihovi nemško govoreči vrstniki že imeli polne roke dela z nacionalnim in lokalnim tiskom, od *Süddeutsche Zeitung*, *Kronen Zeitung*, *Bezirks Blätter* in *Salzburger Nachrichten* do *Die Zeit* in *Bayern*; časopisne pole so namreč rezali, gubali, lepili in sestavljali z vso vnemo. V prostoru z visokimi stropovi in velikanskimi okni s pogledom proti morju je že plaval prva mreža iz tankih časopisnih zvitek.

Kljub manjši nesreči v slovenskem taboru – točen prihod na zbirališče jim je preprečil zlomljen tovorni voziček, ki očitno ni zmogel težkega časopisnega tovora – v resnici niso veliko izgubili, saj so se za nastop v Benetkah intenzivno pripravljali deset dni, sta razkrila mentorja. »Največ časa smo porabili za raziskovanje oblik in možnosti, ki jih omogoča in dopušča papir. Šele v začetku tedna smo tudi ob pomoči arhitekta Špele Kuhar, Barbare Viki Šubic in Polone Filipič iz CAS dorekli končno idejo. Za osnovni



Vodnjak življenja iz zvitek *One*, lahko pa tudi kaj drugega.

element oziroma gradnik smo doleteli papirnate zvitke, ki smo jih, odvisno od tega, ali so nastali iz *Dela* ali *One*, razvili v več dimenzij: ozke, široke, dolge, kratke,« je bila še vedno skrivnostna Liliana in navrgla ugotovitev, da se časopisne pole med zvijanjem zdijo precej svilnate.

## Časopis kot trden gradnik

Na vseh koncih se je večalo število zvitek iz časopisa in priloge, in kot je med zvijanjem ob pomoči lesene paličice dejala Neja Zabret, dijakinja 4. letnika, bi bil tako zvit časopis zaradi svoje trdnosti lahko tudi gradbeni material. »Iz njih smo si zamislili drevesa in vodnjak, a ker smo projektu nadelali naslov *Imagination* oziroma *Domišljija*, si skulpture oziroma instalacije vsakdo razloži tudi po svoje. Namen imamo zavzeti vso sobo. Kaj sobo, tudi stopnice!« sta bili polni zagona Neja in njena sošolka Lučka Šnofl.

Ko je mimo prišla Christine Aldrian-Schneebacher, predsednica koroškega centra arhitekture ArhitekturSpielRaum, je na glas ugotavljala, da na delavnici ustvarja precej pisana skupnost. Iz njene domovine je namreč prišla skupina učencev, starih od 14 do 19 let, ki se od začetka letošnje ga oktobra srečujejo vsak drugi

teden na delavnici v enem od avstrijskih arhitekturnih centrov, pred Benetkami pa so se videli zgolj dvakrat. Iz Nemčije je prišla še bolj heterogena skupina, ki da jo sestavljajo nagradenci lanskega tekmovanja igrive arhitekture iz celotne Bavarske. Ko je avstrijska ekipa nanizala še kar nekaj blazin iz časopisov in se je medtem močno povečal tudi njihov kup gradnikov iz po šestih trikotnikov, je tako rekoč odbila ura za malico.

Tisti čas so se Benetke že močno kopale v soncu, oblikovalsko dovršen prostor za malico tik ob morju pa je vival nove moči. Slovenska ekipa se je zdela najbolj pripravljena tudi v tem pogledu, saj je največ poželjivih pogledov predvsem iz avstrijskega tabora požela na račun kopic dunajskih zrezkov, ki jih je večer prej spekla profesorica Liliana.

## Poželjivi pogledi na dunajce

Po vrnitvi v stavbo se je delovna vnaema še povečala, kar je bilo mogoče tudi zavohati v zraku. Nemška in slovenska ekipa sta hiteli sestavljati modularne elemente, trdne in mehke časopisne zvitke, avstrijska pa je imela največ dela z vertikalnim pritrjevanjem blazin ob pomoči vrvic. Časopisni naslovi, kakšni so *Indijansko poletje vabi h kopanju* ali *Življenje je prelepo, da*

bi se človek predal, so zaživi tudi v povsem novem kontekstu.

Ko je profesor Korošec postavil v prostor najvišje drevo, je mimgrede navrgel še nekoliko bolj umetniško pojasnilo, da sem niso prišli samo izpolniti svoje naloge, temveč tudi zato, da bi še kaj načrtovanega dodali prostoru, ki se ponuja za eksperiment, prilagoditost, da kdo še kaj novega reče in vidi.

Naposled se je v levem kotu rodil vodnjak življenja ter se proti »Nemčiji« in »Avstriji« razraslo približno 150 na prvi pogled precej belih drevesc, pri čemer so se skrbno izbrane besede Delovih novinarjev med zvijanjem izgubile v belini časopisnega roba, vse skupaj pa je stopilo v interakcijo z nagubanimi in sestavljenimi skulpturami tamkajšnjih ustvarjalcev. V slovenski ekipi so zadovoljno ugotavljali, da so 100-odstotno presegli pričakovanja.

To so povedali tudi na sklepni debati pod vodstvom Christine Aldrian-Schneebacher, ki je namenila največ besed interpretaciji nemških izdelkov, zlasti organske

viseče mreže iz časopisnih zvitek, ki se je spuščala do tal. »V njej lahko prepoznamo strop, steno in tla, ki so glavni arhitekturni elementi, lahko pa bi bila tudi streha, ki spominja na val. Govori zelo močan arhitekturni jezik. Vse v prostoru je videti super in je v interakciji z drugimi projekti. Veliko ste eksperimentirali in dodelali danes,« so bile pohvale na račun skupine, ki se je poznala komaj dva dni.

»Vi ste nanizali blazine?« se je naposled obrnila še proti 10-članski avstrijski skupini. »Naša zamisel se je spreminjala vsakih deset minut. Želeli smo si nekaj bolj organskega, a smo imeli veliko težav s pritrjevanjem in nameščanjem blazin. Na koncu smo jih povezali z življenjsko potjo, kot so jo poimenovali naši slovenski sosesje, je povedal eden od fantov.

»Te vertikalno lebdeče blazine lahko vidimo kot stebre, vmesne prostore pa kot okna,« je njegov komentar dopolnila še Christine, ki se je v interpretaciji poigravala z angleško besedno zvezo *pillars of pillows* (stebri iz blazin). Ena od deklet je dodala še svoje občutke,

s katerimi se je najbrž strinjala večina: »Čeprav delavnica ni bila mišljena kot tekmovanje, se je sprva res zdelo, kakor da tekmujemo, a zdaj je vse skupaj skupni projekt.«

## Vpliv na prostor

Sklepno besedo si je vzela Monika Abendstein iz innsbruškega centra arhitekture, ki je vse skupaj organizirala. Udeležence, ki jih je dan zatem čakal še dan druženja in razpravljanja, je spodbudila k razmišljanju o tem, kako bi vse skupaj nadgradili. »Kot vidite, imamo različne konstrukcijske skulpture. Drevesa, denimo, bi lahko pokrili z blazinami in tako ustvarili nekaj novega. Pokazalo se je tudi, da so vam uspeli povsem različne paličice iz časopisa; v mreži so mehke, voljne, pri drevesih pa trdne,« je med drugim povedala pobudnica delavnice.

Prvo delavnico igrive arhitekture, ki jo je pripravil CAS, ji je na beneški arhitekturni bienale pred dvema letoma uspelo uvrstiti s pomočjo kolega, takratnega kustosa avstrijskega paviljona, upa pa, da

jih bodo lahko nadaljevali tudi na prihodnjem. Sodelovanje s CAS in drugimi sorodnimi organizacijami iz drugih držav – letos naj bi sodelovala tudi Italija, a jim naposled ni uspelo – je logična posledica medosedskega povezovanja v Evropski uniji. Takšne delavnice so pomembna izkušnja za mlade, ki jim v centrih arhitekture želijo približati arhitekturo, jim zbuditi zavedanje in dati možnost, da vplivajo na (svoje) okolje. »Ne želimo vzgajati arhitektov, čeprav so med njimi tudi kakšni arhitekturni upi, temveč jim odpreti okno do razmišljanja o prostoru in okolju ter jih ozavestiti, da si je tako mogoče izboljšati življenje.«

Četudi je takoj po koncu delavnice mladostniška energija zaradi zahtev bienala lahko dobila krila v uničenju tistega, kar so zgradili, je ostala dragocena in neponovljiva izkušnja s slovite svetovne arhitekturne razstave.

VIDEO  
zgod.be/delavnice



V prostoru ene od hal Arzenala so se spustili s stropa stebri iz blazin, valovita mrežnata streha, zrasla so drevesa in odprl se je vodnjak življenja.